

Введення дитни в світ музики

У ранньому віці формуються передумови естетичного ставлення до навколишнього і елементарні види художньої діяльності: музичної, образотворчої, художньо-мовленнєвої.

Багатство та краса світу поступово відкриваються дитині, якщо він прислухається до звуків природи, вдивляється в її постійно мінливі образи і картини; якщо дорослий постійно звертає його увагу на красу, яка всюди: і в різнобарв'я осіннього листа, і в одязі людей і ляльок, і в предметах побуту, прикрашених народними майстрами.

Залучення дітей до мистецтва починається з їх знайомства з народною творчістю і класикою. Дитина вбирає в себе мелодії і ритми народних пісень і віршів, образи словесного фольклору; милується формами і фарбами орнаментів на іграшках і предметах інтер'єру.

Відмітна особливість художньої діяльності дітей - її синкретичність і імпровізаційність: діти легко об'єднують різні види мистецтва - малюють або імпровізують на музичних інструментах, одночасно пишучи нескладний сюжет або наспівуючи. У художній діяльності формуються художні здібності дітей, перш за все сенсорні, пов'язані зі сприйняттям мистецтва.

У ранньому дитинстві розвитку цих здібностей сприяє висока емоційна чуйність на музику, художнє слово, яскраві твори образотворчого та театрального мистецтва. Для того щоб діти не вирости байдужими до світу прекрасного, необхідно, використовуючи вікові особливості, долучати їх до цього світу як можна раніше.

В основі програми з музичного виховання дітей дошкільного віку лежать: логіка розвитку системи музикальності і входять до неї музичних здібностей і логіка становлення видів музичної діяльності. Вони, природно, взаємопов'язані і не існують одна без іншої.

У програмі представлені всі п'ять традиційних видів музичної діяльності дітей: слухання музики, музичний рух, спів, гра на дитячих музичних інструментах і музична гра-драматизація.

Музичний репертуар програми включає в себе перш за все класичну музику різних епох і стилів, фольклор і сучасну музику.

Для вирішення базисних завдань музичний керівник може використовувати твори з пропонованого зразкового списку та за власним вибором.

1. Слухання музики

1.1 Характеристика вікових можливостей

У період від трьох до п'яти років для більшості дітей характерний високий рівень емоційної чуйності на музику, що робить цей вік надзвичайно сприятливим для занять нею.

Інтонаційно-слуховий досвід уже достатній для елементарного визначення настрою музичного твору і навіть його жанру (марш, пісня і танець - «три кити», за Д. Б. Кабалевському). Діти чують і емоційно відгукуються на яскраво контрастні за настроєм музичні п'єси (весела - сумна музика), а з «трьох китів» краще за все визначають марш. При цьому більшість з них орієнтується не на весь комплекс засобів музичної виразності, а на яке-небудь одне. Найчастіше це темп, рідше - тембр або динаміка. І виходить у дитини: «швидка музика - значить, весела», «повільна - значить, сумна». Надалі в міру музичного розвитку, накопичення музичного досвіду діти починають орієнтуватися на все більш повний комплекс засобів музичної виразності. На п'ятому році життя у найбільш просунутих в музичному відношенні дітей відбувається якісний стрибок у розвитку музичного сприйняття: вони починають виділяти в складній музичній тканині мелодію і складові її інтонації, орієнтуватися на них при визначенні характеру музичного твору. Це призводить до значно більшої адекватності сприйняття музики і збагачення її індивідуальної інтерпретації. На зміну бідним, односкладових відповідей приходять розгорнуті сюжети, багаті діями, емоційно забарвлені.

Дітей старшого дошкільного віку відрізняє багатший порівняно з молодшими дошкільниками життєвий і музичний досвід. Вони з інтересом слухають музику, емоційно яскраво реагують на неї.

При визначенні загального характеру, настрою музичного твору діти цього віку орієнтуються вже не на одне, а на два або декілька засобів музичної виразності (темп і тембр; темп і динаміку; темп, тембр і динаміку одночасно). У більшого, ніж у попередній віковій групі, числа дітей з'являється інтонаційно-мелодична орієнтація музичного сприйняття, і, відповідно, значно збагачуються індивідуальна інтерпретація музики, що виникають під час слухання внемюзикальних образи та асоціації. Сприйняття музичного образу стає більш адекватним, що пов'язано з досить високим рівнем розвитку системи музичних здібностей, мислення, уяви.

Діти засвоюють поняття «жанр» - ключове поняття як музичного, так і будь-якого іншого мистецтва (інструментальна та вокальна музика; марш, пісня, танець; русьва танечна, вальс, полька та ін.) Узагальнюються уявлення і про форму музичного твору (одно-, дво-, трехчастная форма). Легше за все діти

визначають її, займаючись музичним рухом і граючи в оркестрі.

1.2 Завдання розвитку. Зміст і умови педагогічної роботи

Завдання музичного розвитку дітей полягає в тому, щоб:

- Підтримувати емоційний відгук на музику, сприяти виникненню потреби у слуханні музики, збільшення запасу музичних вражень;
- Поступово розвивати вміння уважно слухати музичний твір від початку до кінця, відчувати і визначати його загальний характер і настрій контрастних частин; визначати елементарний жанр п'єси;
- Вчити дітей розрізняти тембри інструментів (контрастних груп - фортепіано, скрипки, флейти, арфи), зміни у звучанні симфонічного оркестру; диференціювати звучання голосів - соло і хору;
- Розвивати бажання і вміння втілювати у творчих вільних рухах загальний характер музики, динаміку її образів; відтворювати образотворчі руху (шкодою подружку, качаю ляльку, гладжу кошеня);
- Підтримувати бажання дітей передавати в малюнках настрої музики, її образи;
- Формувати вміння чути в творі процес розвитку музичного образу;
- Формувати уявлення про композиційно-формотворчої стороні твору.

Ознайомити дітей з поняттями «одночастинна», «двухчастная», «трехчастная» форма в процесі слухання музики і в інших видах музичної діяльності (музичному русі, грі на дитячих музичних інструментах).

Зміст і умови педагогічної роботи:

- Використання високохудожнього і доступного дітям музичного репертуару;
- Регулярність спеціальних занять по слухання музики і їх методично правильне побудова;
- Високий професіоналізм музичного керівника: виконавську майстерність, хороша теоретична і методична музична підготовка, педагогічні знання і такт;
- Повага до дитини, його думку про музику, праву чути і оцінювати її по-своєму. Культура і делікатність у спілкуванні з ним;
- Матеріально-технічна забезпеченість педагогічного процесу;
- Використання на заняттях по слуханню музики професійно підібраних творів інших, більш доступних дитині видів мистецтва - образотворчого та художньої літератури.

Дітям старшого дошкільного віку пропонуються для прослуховування більш складні твори; ускладнюються і завдання, які ставляться в зв'язку з ними.

Ускладнення музичних творів йде за наступними напрямками:

- 1) від п'єс з переважанням образотворчих моментів до п'єс з домінуванням виразності;

2) від невеликих за обсягом, простих за формою і музичним образами до все більш розгорнутим і складним;

3) від містять одну провідну тему до контрастним і далі по лінії пом'якшення контрастності і появи півтонів настроїв.

Діти визначають жанр музичного твору, аналізують його форму, можуть назвати інструмент, на якому воно виконується. Із задоволенням відгадують п'єси, включені в музичну вікторину.

1.3 Показники розвитку

До п'яти років дитина:

- Емоційно реагує на музику, відчуваючи радість від зустрічі з нею;
- Достатньо уважно слухає її (короткі п'єси - від початок до кінця);
- Може визначити загальний настрій, характер музичного твору в цілому і його частин; виділити окремі засоби музичної виразності (темп, динаміку, тембр, в окремих випадках - інтонаційно-мелодичні особливості музичної п'єси);
- Чує в музиці образотворчі моменти, відповідні назвою п'єси; впізнає її характерні образи;
- Визначає, до якого з трьох жанрів належить прослухане музичний твір (марш, пісня, танець) і на якому з відомих йому інструментів воно виконується;
- Може відобразити характер музики в музичному русі, малюнку.

До семи років дитина:

- Емоційно і захоплено слухає музику й охоче говорить про неї;
- Чує комплекс засобів музичної виразності, що характеризують зміст музики;
- Може почути процес розвитку музичного образу;
- Виділяє тембри інструментів симфонічного оркестру, що ведуть у характеристики музичного образу;
- Визначає жанрову приналежність твору;
- Визначає форму музичного твору.